KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 17.7.2006
KOM(2006) 399 wersja ostateczna

2006/0135 (CNS)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 w odniesieniu do jurysdykcji i wprowadzające zasady dotyczące prawa właściwego w sprawach małżeńskich

(przedstawiony przez Komisję)

{SEK(2006) 949}
{SEK(2006) 950}

UZASADNIENIE

1) Podstawa i cele wniosku

W traktacie amsterdamskim wyznaczony został cel zakładający sukcesywne tworzenie wspólnego obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, m.in. poprzez przyjęcie odpowiednich środków w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych. Na mocy art. 65 traktatu Wspólnota przyjmuje środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne w zakresie niezbędnym do zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Artykuł 65 ust. b) w szczególności odwołuje się do środków „wspierania zgodności norm mających zastosowanie w państwach członkowskich w dziedzinie kolizji ustaw i sporów o wła ściwość".

Harmonizacja norm kolizyjnych ułatwia wzajemne uznawanie orzeczeń sądowych. Stosowanie przez sądy państw członkowskich takich samych norm kolizyjnych przy określaniu prawa właściwego w danej sytuacji umacnia wzajemne zaufanie do orzeczeń sądów wydawanych w innych państwach członkowskich[1].

Rada Europejska dwukrotnie poruszała kwestę prawa właściwego w sprawach rozwodowych. W 1998 r. Rada Europejska na posiedzeniu w Wiedniu wystąpiła z wnioskiem o rozważenie możliwości opracowania projektu aktu prawnego dotyczącego prawa właściwego w sprawach rozwodowych w ciągu pięciu lat od wejścia w życie traktatu amsterdamskiego[2]. Następnie, w listopadzie 2004 r., Rada Europejska wezwała Komisję do przedstawienia w 2005 r. zielonej księgi dotyczącej przepisów prawa kolizyjnego w sprawach rozwodowych [3].

---

1 Program w sprawie środków służących wdrażaniu zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, przyjęty w dniu 30.11.2000 r.; Dz.U. C 12 z 15.1.2001 str. 1.

2 Wiedeński plan działań przyjęty przez Radę Europejską w dniu 3 grudnia 1998 r,; Dz. U. C 19 z 23.1.1999, str. 1.

3 Program haski: wzmacnianie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej, przyj ęty przez Radę Europejską w dniach 4-5 listopada 2004 r.

4 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1347/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej za dzieci obojga małżonków; Dz.U. L 160 z 30.6.2000, str. 19.

Kontekst ogólny

Rosnąca mobilność obywateli w granicach Unii Europejskiej powoduje wzrost liczby par „międzynarodowych”, tj. małżonków różnej narodowości, małżonków mieszkających w różnych państwach członkowskich lub mieszkających w państwie członkowskim, którego obywatelem jest tylko jedno z małżonków lub którego obywatelem nie jest żadne z nich. Ze względu na wysoki współczynnik rozwodów w Unii Europejskiej kwestia prawa właściwego i jurysdykcji w sprawach małżeńskich dotyczy co roku znacznej liczby obywateli. W części 3 załączonej Oceny wpływu zawarte są statystyki dotyczące liczby rozwodów i małżeństw międzynarodowych w Unii Europejskiej.

Obowiązujące przepisy w dziedzinie, której dotyczy wniosek

Obecnie nie istnieją żadne zasady wspólnotowe w dziedzinie prawa właściwego w sprawach małżeńskich. Pierwszy wspólnotowy akt prawny przyjęty w dziedzinie prawa rodzinnego, rozporządzenie Rady nr 1347/2000[4], określa zasady w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz orzeczeń w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej za dzieci obojga małżonków w kontekście postępowania w sprawach małżeńskich. Rozporządzenie nie zawiera jednak przepisów w sprawie prawa właściwego.

Wejście w życie rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003[5], uchylającego i zastępującego rozporządzenie Rady (WE) nr 1347/2001 z dniem 1 marca 2005 r., nie wniosło żadnych zmian w tym względzie. Kwestia prawa właściwego nie została poruszona podczas negocjacji w sprawie tego rozporządzenia, w którym przepisy dotyczące spraw małżeńskich przejęto w sposób niemalże niezmieniony z rozporządzenia Rady (WE) nr 1347/2000.

Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 dopuszcza dokonanie przez małżonków wyboru pomiędzy kilkoma alternatywnymi podstawami jurysdykcji. Po wszczęciu postępowania w sprawie małżeńskiej przed sądem państwa członkowskiego prawo właściwe określane jest na podstawie krajowych norm kolizyjnych danego państwa, które oparte są na bardzo różnych kryteriach.

W większości państw członkowskich prawo właściwe określane jest na podstawie szeregu powiązanych ze sobą czynników, które mają zapewnić zastosowanie do postępowania systemu prawa, z którym ma ono najbliższy związek. W innych państwach członkowskich do postępowania w sprawach małżeńskich stosuje się zazwyczaj prawo krajowe (prawo miejsca siedziby sądu – *lex fori*).

Cele wniosku

Ogólnym celem niniejszego wniosku jest ustanowienie jasnych i wszechstronnych ram prawnych w sprawach małżeńskich w Unii Europejskiej oraz zapewnienie obywatelom odpowiednich rozwiązań pod względem pewności i przewidywalności prawnej, elastyczności i dostępu do sądu.

[4] —

Obecna sytuacja może prowadzić do licznych problemów w postępowaniach w sprawach małżeńskich o charakterze międzynarodowym. Duże różnice pomiędzy systemami prawa krajowego poszczególnych państw, zarówno jeśli chodzi o prawo materialne jak i normy kolizyjne, powodują niepewność prawną. Znaczne różnice pomiędzy krajowymi normami kolizyjnymi oraz ich złożoność sprawiają, że parom międzynarodowym trudno jest przewidzieć, które prawo będzie miało zastosowanie do postępowania w sprawie małżeńskiej w ich przypadku. W zdecydowanej większości państw członkowskich nie przewiduje się możliwości wyboru przez małżonków prawa właściwego w postępowaniu w sprawie małżeńskiej. Może to prowadzić do stosowania prawa, z którym małżonkowie są związani w bardzo niewielkim stopniu, oraz skutkować rozstrzygnięciami, które nie odpowiadają uzasadnionym oczekiwaniom obywateli.

[5]

- **Spójność z polityką i celami Unii w innych dziedzinach**

Niniejszy wniosek respektuje prawa podstawowe i jest zgodny z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej za ogólne zasady prawa wspólnotowego. W szczególności służy on zapewnieniu pełnego poszanowania prawa do uczciwego procesu, przewidzianego w art. 47 karty.

2) Konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz ocena skutków

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W dniu 14 marca 2005 r. Komisja przedstawiła Zieloną księgę dotyczącą prawa właściwego i właściwości sądów w sprawach rozwodowych[6]. W zielonej księdze przedstawiono wady obecnej sytuacji i ewentualne różne możliwości rozwiązania istniejących problemów. Proponowane rozwiązania obejmowały utrzymanie stanu obecnego (*status quo*), harmonizację norm kolizyjnych, zapewnienie małżonkom ograniczonej możliwości wyboru prawa właściwego, zmianę reguł ustalania jurysdykcji określonych w art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003, zmianę art. 7 rozporządzenia Rady WE nr 2201/2003 dotyczącego pozostałej jurysdykcji, wprowadzenie ograniczonej możliwości wyboru przez małżonków sądu właściwego, wprowadzenie ograniczonej możliwości przeniesienia sprawy oraz połączenie różnych rozwiązań.

Do Komisji wpłynęło około 65 opinii w sprawie kwestii poruszonych w zielonej księdze[7].

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w swojej opinii z dnia 28 września 2005 r. na temat zielonej księgi z zadowoleniem przyjął inicjatywę Komisji.

Komisja zorganizowała otwarte posiedzenie w dniu 6 grudnia 2005 r. Następnie, w dniu 14 marca 2006 r., odbyło się posiedzenie ekspertów. Podstawą rozmów był dokument dyskusyjny opracowany przez służby Komisji.

W większości opinii uznano potrzebę zwiększenia pewności i przewidywalności prawnej oraz wprowadzenia ograniczonej autonomii woli stron i zapobieżenia zjawisku prześcigania się małżonków przy wnoszeniu sprawy do sądu. Niektóre zainteresowane strony wyrażały obawy, że harmonizacja norm kolizyjnych zobowiązywałaby sądy do stosowania obcego prawa, co mogłoby prowadzić do opóźnień i wzrostu kosztów postępowań w sprawach małżeńskich.

W niniejszym wniosku uwzględniono konsultacje z zainteresowanymi stronami.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy specjalistycznej ekspertów zewnętrznych**

Nie zaistniała konieczność skorzystania z wiedzy specjalistycznej ekspertów zewnętrznych.

---

6 KOM(2005) 82 wersja ostateczna

7 Opinie dostępne są na następującej stronie internetowej: http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm

- **Ocena wpływu**

Komisja przeprowadziła załączoną do niniejszego wniosku ocenę wpływu. W ocenie wpływu przewidziano następujące możliwości: (i) utrzymanie stanu obecnego, (ii) zacieśnienie współpracy pomiędzy państwami członkowskimi; (iii) harmonizacja norm kolizyjnych połączona z wprowadzeniem ograniczonej możliwości wyboru prawa właściwego przez małżonków; (iv) zamiana zasady dotyczącej jurysdykcji zawartej w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003, (v) wprowadzenie ograniczonej możliwości wyboru sądu właściwego przez małżonków oraz (vi) zmiana zasady dotyczącej pozostałej jurysdykcji przewidzianej w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003.

Z oceny wpływu wynika, że rozwiązanie różnorodnych problemów wymaga połączonych działań wspólnotowych. W sprawozdaniu wyrażono poparcie dla wprowadzenia zmian do rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003, w tym harmonizacji norm kolizyjnych z ograniczoną możliwością wyboru prawa właściwego przez małżonków, wprowadzenia prorogacji oraz zmiany zasady dotyczącej pozostałej jurysdykcji określonej w art. 7.

Komisja przeprowadziła ocenę wpływu zamieszczoną w programie prac, z którego sprawozdanie znajduje się na następującej stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm.

3) Aspekty prawne wniosku

- **Podstawa prawna**

Podstawę prawną wniosku stanowi art. 61 lit. c) traktatu nadający Wspólnocie uprawnienia do przyjmowania środków z zakresu współpracy sądowej w sprawach cywilnych zgodnie z art. 65.

Artykuł 65 nadaje Wspólnocie uprawnienia legislacyjne w odniesieniu do współpracy s ądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne w zakresie niezbędnym do zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego. W art. 65 lit. b) wymieniono w sposób wyraźny środki zmierzające do zapewnienia zgodności norm maj ących zastosowanie w dziedzinie kolizji przepisów i sporów o właściwość.

Wniosek dotyczy przepisów w sprawie jurysdykcji i prawa właściwego, które mogą mie ć zastosowanie wyłącznie w przypadkach „międzynarodowych", np. gdy małżonkowie zamieszkują w różnych państwach członkowskich lub są różnej narodowości. Zatem wymóg transgraniczny określony w art. 65 został spełniony.

Instytucje wspólnotowe mają pewien zakres swobody przy określaniu, czy dany środek jest niezbędny do zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Propozycje zawarte w niniejszym wniosku usprawnią funkcjonowanie rynku wewn ętrznego, ponieważ doprowadzą do wyeliminowania przeszkód utrudniających swobodny przepływ osób, które obecnie napotykają na problemy wynikające z pozostaj ących różnic pomiędzy krajowymi systemami prawa w odniesieniu do prawa wła ściwego i jurysdykcji w sprawach małżeńskich.

- **Zasada pomocniczości**

Cele, do których osiągnięcia ma przyczynić się wniosek, nie mogą być osiągnięte przez państwa członkowskie, lecz wymagają działania na szczeblu wspólnotowym w postaci opracowania wspólnych zasad dotyczących jurysdykcji i prawa właściwego. Przepisy dotyczące jurysdykcji jak również normy kolizyjne muszą być identyczne dla zapewnienia obywatelom pewności i przewidywalności prawnej. Jednostronne działania ze strony państw członkowskich byłyby zatem sprzeczne z tym celem. Nie istnieje żadna międzynarodowa konwencja wiążąca państwa członkowskie w kwestii prawa wła ściwego w sprawach małżeńskich. Konsultacje publiczne oraz ocena wpływu wykazały, że skala problemu, którego rozwiązaniu ma służyć niniejszy wniosek, jest znaczna i że problem dotyczy każdego roku tysięcy obywateli. Ze względu na charakter i skalę problemu cele mogą zostać osiągnięte tylko poprzez działanie na szczeblu wspólnotowym.

- **Zasada proporcjonalności**

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności w takim sensie, że jest on ściśle ograniczony do działań niezbędnych do osiągnięcia założonych celów. Proponowane przepisy w sprawie prawa właściwego i prorogacji ograniczone są do rozwodów i separacji prawnej i nie mają zastosowania do unieważnienia małżeństwa.

Przypuszcza się, że propozycje zawarte w niniejszym wniosku nie tylko nie spowodują dodatkowych obciążeń finansowych czy administracyjnych w stosunku do obywateli, ale też że dodatkowe obciążenie dla władz krajowych będzie bardzo niewielkie.

- **Wybór instrumentu**

Ze względu na rodzaj instrumentu prawnego charakter wniosku i cele, których osiągnięciu ma on służyć, wymagają formy rozporządzenia. Ze względu na potrzebę zapewnienia pewności i przewidywalności prawnej konieczne jest opracowanie jasnych i jednolitych przepisów. Proponowane przepisy w sprawie jurysdykcji i prawa właściwego są szczegółowe i precyzyjne i nie ma konieczności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów w krajowych porządkach prawnych. Pozostawienie państwom członkowskim swobody decyzyjnej w zakresie wprowadzenia w życie tych przepisów stanowiłoby zagrożenie dla realizacji celu, jakim jest zapewnienie pewności i przewidywalności prawnej.

4) Skutki dla budżetu

Wniosek nie ma żadnego wpływu finansowego na budżet Wspólnoty.

5) Informacje dodatkowe

- **Uproszczenie**

Propozycje zawarte we wniosku prowadzą do uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i prawników.

W szczególności harmonizacja norm kolizyjnych znacznie ułatwiłaby sytuację osób prywatnych i prawników, którzy będą mogli określić prawo właściwe na podstawie jednego systemu norm, który zastąpi dotychczasowe dwadzieścia cztery krajowe systemy norm kolizyjnych.

Wniosek został zawarty w programie Komisji przewidującym uaktualnianie i upraszczanie wspólnotowego dorobku prawnego.

- **Szczegółowe wyjaśnienie wniosku**

Rozdział II - Jurysdykcja

Artykuł 3a

Przepis ten wprowadza ograniczoną możliwość wyznaczenia przez małżonków za obopólną zgodą sądu właściwego („prorogacja") w postępowaniu dotyczącym rozwodu i separacji prawnej. Odpowiada on przepisom art. 12 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003, które pod pewnymi warunkami dopuszczają możliwość uzgodnienia przez strony sądu właściwego w sprawach w sprawach odnoszących się do władzy rodzicielskiej.

Zwiększona autonomia woli stron przyczyni się do zwiększenia pewności i przewidywalności prawnej dla małżonków. Obecne przepisy dotyczące jurysdykcji nie zezwalają małżonkom na wystąpienie o rozwód w państwie członkowskim, którego obywatelem jest tylko jedno z małżonków, przy braku innego czynnika wiążącego. Nowy przepis ułatwi w szczególności dostęp do sądu dla małżonków różnej narodowo ści, umożliwiając im wyznaczenie za obopólną zgodą sądu lub sądów państwa cz łonkowskiego, którego obywatelem jest jedno z nich. Możliwość ta ma zastosowanie do małżonków zamieszkujących w państwie członkowskim, jak również małżonków zamieszkujących w państwie trzecim. Małżonkowie, którzy wyznaczą sąd właściwy, mogą także skorzystać z możliwości wyboru prawa właściwego na mocy art. 20a.

Dla zapewnienia, że oboje małżonkowie są świadomi konsekwencji swojego wyboru, muszą zostać spełnione pewne wymogi formalne.

Możliwość wyboru sądu właściwego nie ma zastosowania do postępowań dotyczących unieważnienia małżeństwa, w których to przypadkach autonomia woli stron uznawana jest za rzecz niewłaściwą.

Artykuły 4 i 5 zostają zmienione w taki sposób, by uwzględniały nowy przepis w sprawie prorogacji.

Skreśla się **art. 6**. Konsultacje publiczne wykazały, że przepis ten może powodować zamieszanie. Artykuł ten jest też zbędny, ponieważ art. 3, 4 i 5 określają, w jakich okolicznościach właściwość sądu jest wyłączna w przypadku, gdy małżonek zwykle zamieszkuje na terytorium danego państwa członkowskiego lub gdy jest obywatelem danego państwa członkowskiego lub – w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii – ma na terytorium jednego z tych dwóch państw miejsce stałego zamieszkania.

Artykuł 7

Artykuł 7 odnosi się obecnie do krajowych przepisów w sprawie jurysdykcji mi ędzynarodowej w sytuacjach, w których małżonkowie nie zamieszkują zwykle na terytorium danego państwa członkowskiego i nie są jednej narodowości. Przepisy krajowe opierają się jednak na różnych kryteriach i nie zawsze skutecznie gwarantują dostęp do sądu dla małżonków, choć mogą oni mieć bliski związek z danym państwem członkowskim. Może to prowadzić do sytuacji, w których sądy żadnego państwa cz łonkowskiego ani państwa trzeciego nie mają jurysdykcji do rozpatrzenia powództwa o rozwód, separację prawną lub unieważnienie małżeństwa. Mogą wyniknąć też z tego praktyczne trudności z uznawaniem rozwodów w państwach członkowskich, ponieważ orzeczenia wydane w państwach trzecich nie są uznawane w państwach członkowskich na mocy rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 lecz wyłącznie na podstawie przepisów krajowych lub obowiązujących traktatów międzynarodowych.

Propozycje zawarte we wniosku wprowadzają jednolity i wyczerpujący przepis w sprawie pozostałej jurysdykcji, który zastąpi krajowe przepisy w tej kwestii, i który zapewni dostęp do sądu osobom zamieszkującym w państwach trzecich, które utrzymuj ą silne więzy z państwem członkowskim, którego są obywatelami, lub w którym

2006/0135 (CNS)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 w odniesieniu do jurysdykcji i wprowadzające zasady dotyczące prawa właściwego w sprawach małżeńskich

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 61 lit. c) i art. 67 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji[8],

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego[9],

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego[10],

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Unia Europejska przyjęła sobie za cel utrzymanie i rozwój Unii Europejskiej jako przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której zapewniony jest swobodny przepływ osób. W celu stopniowego tworzenia takiej przestrzeni Wspólnota przyjmuje między innymi środki związane ze współpracą sądową w sprawach cywilnych, niezbędne dla właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

(2) Obecnie nie istnieją żadne zasady wspólnotowe w dziedzinie prawa właściwego w sprawach małżeńskich. Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. określa zasady w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz orzeczeń w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej, lecz nie zawiera przepisów w sprawie prawa właściwego.

(3) Rada Europejska obradująca w Wiedniu w dniach 11-12 grudnia 1998 r. wezwała Komisję do rozważenia możliwości sporządzenia projektu aktu prawnego w sprawie prawa właściwego w sprawach rozwodowych. W listopadzie 2004 r. Rada Europejska wezwała Komisję do przedstawienia zielonej księgi dotyczącej przepisów prawa kolizyjnego w sprawach rozwodowych.

(4) W dniu 14 marca 2005 r. Komisja przedstawiła Zieloną księgę dotyczącą prawa właściwego i właściwości sądów w sprawach rozwodowych zgodnie ze swoim mandatem politycznym. Zielona księga zapoczątkowała szerokie konsultacje publiczne w sprawie ewentualnych rozwiązań problemów, który mogą wystąpić w obecnej sytuacji.

---

8 Dz.U. C […] z […], str. […].
9 Dz.U. C […] z […], str. […].
10 Dz.U. C […] z […], str. […].

(5) Rozporządzenie powinno ustanawiać jasne i wszechstronne ramy prawne w sprawach małżeńskich w Unii Europejskiej oraz zapewniać obywatelom odpowiednie rozwiązania pod względem pewności i przewidywalności prawnej, elastyczności i dostępu do sądu.

(6) W celu zwiększenia pewności i przewidywalności prawnej oraz elastyczności niniejsze rozporządzenie powinno wprowadzić możliwość uzgodnienia przez małżonków sądu w łaściwego w postępowaniach dotyczących rozwodów i separacji prawnej. Powinno tak że stwarzać stronom pewną możliwość wyboru prawa właściwego w przypadku rozwodu i separacji prawnej. Taka możliwość nie powinna obejmować unieważnienia małżeństwa, jako że jest ono ściśle związane z ważnością małżeństwa, w którym to przypadku autonomia woli stron nie jest właściwa.

(7) W przypadku braku możliwości wyboru prawa właściwego niniejsze rozporządzenie powinno wprowadzać zharmonizowane normy kolizyjne oparte na szeregu powi ązanych ze sobą czynników dla zapewnienia pewności i przewidywalności prawnej oraz zapobieżenia zjawisku prześcigania się małżonków przy wnoszeniu sprawy do sądu. Powiązane ze sobą czynniki należy wybrać w taki sposób, aby zapewnić zastosowanie do postępowania dotyczącego rozwodu lub separacji prawnej systemu prawa, z którym małżeństwo ma ścisły związek.

(8) Względy interesu publicznego powinny w wyjątkowych okolicznościach uzasadniać odrzucenie możliwości zastosowanie prawa obcego w danym przypadku, jeżeli byłoby to jawnie sprzeczne z porządkiem publicznym miejsca siedziby sądu.

(9) Pozostały przepis w sprawie jurysdykcji powinien zostać zmieniony w taki sposób, by zwiększyć przewidywalność i dostęp do sądu małżonków różnej narodowości zamieszkujących w państwie trzecim. W tym celu rozporządzenie powinno wprowadza ć zharmonizowany przepis w sprawie pozostałej jurysdykcji, który umożliwi parom ró żnej narodowości złożenie pozwu w sądzie państwa członkowskiego, z którym mają bliski związek z racji swojego obywatelstwa lub ostatniego miejsca wspólnego stałego pobytu.

(10) W art. 12 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 należy wprowadzić zmiany celem objęcia jurysdykcją sądu wybranego przez małżonków do rozpatrywania sprawy rozwodowej na mocy art. 3a także spraw dotyczących władzy rodzicielskiej zwi ązanych z powództwem o rozwód, jeżeli warunki określone w art. 12 tego rozporz ądzenia są spełnione, a w szczególności jeżeli jurysdykcja ta leży w najlepszym interesie dziecka.

(11) W związku z powyższym w rozporządzeniu (WE) nr 2201/2003 należy wprowadzić stosowne zmiany.

(12) Ponieważ cele podejmowanego działania, a mianowicie zwiększenie pewności prawnej, elastyczności i dostępu do sądu w postępowaniach w międzynarodowych sprawach mał żeńskich, nie mogą być w osiągnięte w sposób zadowalający przez państwa cz łonkowskie, a z racji skali można je skuteczniej osiągnąć na szczeblu wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć odpowiednie środki, zgodnie z zasadą pomocniczości okre śloną w art. 5 traktatu. Stosownie do zapisanej w tym samym artykule zasady proporcjonalności niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tych celów.

(13) Niniejsze rozporządzenie respektuje prawa podstawowe i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej za ogólne zasady prawa wspólnotowego. W szczególności służy ono zapewnieniu pełnego poszanowania prawa do uczciwego procesu przewidzianego w art. 47 karty.

(14) [Zjednoczone Królestwo i Irlandia, zgodnie z art. 3 protokołu w sprawie stanowiska Wielkiej Brytanii i Irlandii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zawiadomiły o swoim zamiarze uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia].

(15) Dania, zgodnie z art. 1 i 2 protokołu w sprawie stanowiska Danii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i w związku z tym nie jest nim zwi ązana ani nie podlega jego stosowaniu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (WE) nr 2201/2003 wprowadza się następujące zmiany:

(1) tytuł otrzymuje brzmienie:

„Rozporządzenie Rady (WE) 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, a także prawa właściwego w sprawach małżeńskich”

(2) Dodaje się art. 3a w brzmieniu:

„Artykuł 3a

Wybór sądu przez strony w postępowaniu dotyczącym rozwodu i separacji prawnej

1. Małżonkowie mogą uzgodnić, że sąd (lub sądy) państwa członkowskiego ma (mają) jurysdykcję w prowadzonym w stosunku do nich postępowaniu dotycz ącym rozwodu lub separacji prawnej, o ile mają oni istotny związek z tym pa ństwem członkowskim wynikający z faktu, że:

   (a) zastosowanie ma jedna z podstaw jurysdykcji wymienionych w art. 3 lub

   (b) państwo to jest miejscem ostatniego wspólnego stałego pobytu mał żonków przez okres co najmniej trzech lat lub

   (c) jedno z małżonków jest obywatelem tego państwa członkowskiego lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, ma na terytorium jednego z tych dwóch państw członkowskich miejsce sta łego zamieszkania.

2. Porozumienie w sprawie jurysdykcji powinno być sporządzone na piśmie i

podpisane przez oboje małżonków najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu.”

(3) W art. 4 i 5 słowa „art. 3” zastępuje się słowami „art. 3 i 3a”.”.

(4) Skreśla się art. 6.

(5) Artykuł 7 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 7

Pozostała jurysdykcja

W przypadku gdy żadne z małżonków nie zamieszkuje zwykle na terytorium państwa członkowskiego i oboje małżonkowie nie są obywatelami tego państwa cz łonkowskiego lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, małżonkowie nie mają na terytorium jednego z tych dwóch państw członkowskich swojego miejsca sta łego zamieszkania, właściwe są sądy państwa członkowskiego z racji tego, że:

(a) ostatnie miejsce wspólnego stałego pobytu małżonków znajdowało się na terytorium tego państwa członkowskiego przez okres co najmniej trzech lat; lub

(b) jedno z małżonków jest obywatelem tego państwa członkowskiego lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, ma na terytorium jednego z tych dwóch państw członkowskich miejsce sta łego zamieszkania.”

(6) W art. 12 ust. 1 słowa „art. 3” zastępuje się słowami „art. 3 i 3a”.

(7) Dodaje się rozdział IIa w następującym brzmieniu:

„ROZDZIAŁ IIa

Prawo właściwe w sprawach dotyczących rozwodu i separacji prawnej

Artykuł 20a

Wybór prawa przez strony

1. Małżonkowie mogą porozumieć się co do wyznaczenia prawa właściwego w przypadku rozwodu i separacji prawnej. Małżonkowie mogą porozumieć się co do wyznaczenia jednego z następujących systemów prawa:

(c) prawa państwa ostatniego miejsca wspólnego stałego pobytu mał żonków, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje;

(d) prawa państwa, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, na terenie którego znajduje się miejsce stałego zamieszkania jednego z mał żonków;

(e) prawa państwa, w którym małżonkowie zamieszkiwali przez co

najmniej pięć lat;

(f) prawa państwa członkowskiego, w którym składany jest pozew.

2. Porozumienie w sprawie wyznaczenia prawa właściwego powinno być sporz ądzone na piśmie i podpisane przez oboje małżonków najpóźniej w dniu zło żenia pozwu do sądu.

Artykuł 20b

Prawo właściwe w przypadku braku możliwości wyboru przez strony

W przypadku braku możliwości wyboru na mocy art. 20a rozwód i separacja prawna podlegają prawu państwa:

(g) w którym małżonkowie mają miejsce wspólnego stałego pobytu, a w przypadku jego braku

(h) prawu państwa, w którym małżonkowie mieli swoje ostatnie miejsce wspólnego stałego pobytu, o ile jedno z małżonków nadal tam zamieszkuje, a w przypadku jego braku

(i) prawu państwa, którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, w którym obydwoje mają miejsce stałego zamieszkania, a przypadku jego braku

(j) prawu państwa, w którym składany jest pozew.

Artykuł 20c

Zastosowanie prawa obcego

W przypadkach, gdy właściwe jest prawo innego państwa członkowskiego, sąd może skorzystać z Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w celu uzyskania informacji na temat treści tego prawa.

Artykuł 20d

Wyłączenie przekazania sprawy lub odesłania do innego systemu prawnego

Zastosowanie prawa wyznaczonego na mocy niniejszego rozporządzenia oznacza zastosowanie przepisów tego prawa innych niż przepisy prawa prywatnego mi ędzynarodowego.

Artykuł 20e

Porządek publiczny

Zastosowania przepisu prawa wyznaczonego w oparciu o niniejsze rozporządzenie można odmówić jedynie wówczas, gdyby takie zastosowanie było jawnie sprzeczne z porządkiem publicznym miejsca siedziby sądu.”

Artykuł 2

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po dniu po jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.*

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 marca 2008 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach cz łonkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Brukseli, dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący
[…]